

ENTREVISTA AMB PHILIP PETTIT

Núria NAVARRO

El Periódico, Barcelona 28 d'octubre del 2004

La democràcia pot caure en la dictadura electoral

Philip Pettit havia de ser sacerdot, però va deixar el seminari perquè detestava el vot d'obediència, l'exigència de renunciar a la voluntat. Així va començar el filòsof irlandès a construir el seu concepte de llibertat com a no dominació, la pedra fundacional del seu republicanisme.

.- Zapatero el truca quan té nits d'insomni?

.- No! Quan va ser elegit com a cap del PSOE, va decidir traçar les idees clau. El seu equip va fer un rastreig bibliogràfic i va trobar el meu llibre REPUBLICANISMO. Crec que el va atreure la meva aproximació teòrica.

.- Faci'ns partícips a tots.

.- En el republicanisme cívic hi ha tres claus. La primera és que la finalitat del Govern és establir les condicions perquè la gent pugui disfrutar de la llibertat en el sentit de la no dominació.

.- No dominació?

Dominació és la capacitat d'interferir en la vida de l'altre a voluntat i amb absoluta impunitat.

.- Ho comprenc. La segona clau?

El govern ha de protegir els febles i desarmar els forts. Fer una política de benestar, i que restringeix el poder econòmic dels rics, fent impossible utilitzar la riquesa per tenir influència política, legal i mediàtica.

.- No demana molt, vostè?

I la tercera és una clau més tradicional. El Govern, intentant disminuir la dominació, ha d'evitar ser ell mateix dominant. ¿Com? Fragmentant el poder en diversos centres, de manera que es restringeixin mútuament. Això implica un Parlament bicameral, un poder judicial independent, un sistema federal... és important la democràcia.

.- No estem parlant d'això?

.- La democràcia té dos aspectes: l'electoral i el poder contestatari. És possible que la democràcia electoral per si sola es converteixi en una dictadura electoral. És crucial que hi hagi canals perquè el ciutadà pugui contestar el Govern.

.- Bonic, però... ¿impossible?

.- No. El poder contestari canalitzat a través dels tribunals, el defensor del poble, les ONG existeix. Els polítics tenen por d'aquests tipus de contestació. I pot funcionar molt bé en política mediambiental, internacional, policial.

.- Té fe en la humanitat, ¿no?

.- Vostè no?

.- Confia que la gent s'impliqui, contesti, demani comptes.

.- Busco un republicanisme possible "de gas i aigua", tal com va batejar Bernard Shaw el socialisme de tall fabianista. Detesto el romanticisme en política! Busco una filosofia que ens guiï en la política pràctica.

.- Hi insisteixo. El ciutadà ja porta prou càrrega.

.- És cert. Per això no li demano que es torni políticament virtuós. Jo busco la virtut cívica en els moviments socials, si aquests representen els ciutadans en un domini. Ells són els qui han d'atraure altres al seu moviment i crear una xarxa de contestació. La contestació és més important que el procés electoral per a la democràcia.

.- De debò?

.- El procés electoral és com una loteria. No s'ha de sacralitzar. El cor de la democràcia es basa en el compromís de transparència, en l'imperatiu de justificar el que es fa i en la possibilitat de contestar-ho, de forçar el Govern a canviar la política.

.- Com va arribar al republicanisme?

.- Sempre he estat a l'esquerra, però vaig trobar que hi havia extrems a reconciliar. Hi havia, d'una banda, les idees liberals, que desatenen la importància dels llaços entre la gent, i d'una altra, el comunitarisme, que reconeix els llaços socials, però que no és autocrític i li és difícil no caure en el conservadorisme.

.- Va fer la síntesi

.- Intentant definir la llibertat com un ideal social, vaig veure que l'important és reconèixer que hi ha llaços entre els homes i que el Govern ha de garantir el fet de no ser dominat pels altres. Els homes s'han de poder mirar als ulls dels altres i reconèixer's-hi. Llegint, vaig trobar que en la tradició republicana anterior al segle XIX l'important és disfrutar d'un estatus social de no discriminació, d'igualtat. Això va ser una espècie d'epifania!

.- Escolti; el republicà Bush és el pitjor republicà?

.- El govern de Bush és una dictadura electoral! Els defensors de les llibertats civils als EUA estan molt frustrats perquè el Govern es resisteix a ser interrogat. Un exemple: el senyor Cheney va crear un consell per a assumptes

mediambientals. Va dir que els consellers li van donar les seves recomanacions i que les segueix al peu de la lletra, però no ha donat un sol nom d'aquests consellers, ni tan sols als tribunals. Tothom sap que són gent de les grans corporacions.